

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2769

Vragen van het lid **Hachchi** (D66) aan de Minister van Defensie over *het bericht dat JSF's aan de grond staan omdat ze zo gemakkelijk in brand vliegen* (ingezonden 8 juli 2014).

Antwoord van Minister **Hennis-Plasschaert** (Defensie) (ontvangen 25 augustus 2014).

Vraag 1, 2

Wat is uw reactie op het bericht «Alle Joint Strike Fighters aan de grond»?¹
Hoe lang blijven de JSF's aan de grond staan?

Antwoord 1, 2

Een Amerikaans F-35A toestel heeft op 23 juni jl. de start afgebroken nadat zich een ernstige storing aan de vliegtuigmotor voordeed waardoor in de directe omgeving van de motor brand ontstond. Als voorzorgsmaatregel is direct besloten het vliegen met de F-35 (alle typen) tijdelijk op te schorten. De Amerikaanse luchtmacht heeft vervolgens een onderzoek ingesteld om de oorzaak van het incident te achterhalen. Hoewel het onderzoek nog niet volledig is voltooid, is intussen wel vastgesteld dat er sprake blijkt te zijn van een zeer specifieke combinatie van factoren die tot deze storing heeft geleid. Hierop is door de Amerikaanse luchtvaartautoriteiten geconcludeerd dat het verantwoord is om vluchten met de overige F-35's te hervatten. Op 15 juli jl. hebben de Amerikaanse en Britse luchtvaartautoriteiten hun toestellen, met inachtneming van enkele voorzorgsmaatregelen, weer vrijgegeven voor vluchten. Zo worden de motoren tijdelijk vaker geïnspecteerd en mogen de toestellen tijdelijk niet aan hoge G-krachten worden blootgesteld. Totdat het onderzoek volledig is voltooid zullen deze voorzorgsmaatregelen van kracht zijn. Dit kan nog enkele weken tot maanden duren. De Nederlandse militaire luchtvaartautoriteit heeft de Nederlandse F-35 toestellen op vrijdag 18 juli jl. weer vrijgegeven. In de daarop volgende week zijn de vluchten met Nederlandse F-35's hervat.

Vraag 3

Kunt u inzichtelijk maken wat de consequenties zijn voor het opleverschema van de JSF?

¹ <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/buitenland/alle-joint-strike-fighters-aan-de-grond>, «Alle Joint Strike Fighters aan de grond», RTL Nieuws, 4 juli 2014.

Antwoord 3

Ik zie op dit moment geen directe relatie tussen dit incident en het leveringschema van de Nederlandse toestellen. Op grond van de huidige planning worden de eerstvolgende Nederlandse toestellen in 2019 afgeleverd.

Vraag 4

Kunt u aangeven of er ook financiële consequenties zijn verbonden aan het feit dat de JSF zo gemakkelijk in brand vliegt voor de levering van de Nederlandse JSF's?

Antwoord 4

Er is op dit moment nog geen duidelijkheid over eventuele financiële consequenties van dit incident. Het onderzoek, en daarmee de oorzaken en de eventueel daaruit voortvloeiende maatregelen, moet eerst worden afgewacht. Tijdens het Algemeen Overleg over de informatievoorziening inzake het project Vervanging F-16 van 1 juli jl. heeft het lid Sjoerdsma (D66) gevraagd in de voortgangsrapportages informatie te verstrekken over incidenten bij het F-35 programma en de eventuele consequenties daarvan. Ik heb toegezegd dit te doen. In algemene zin geldt dat ik incidenten en de consequenties daarvan, ook op financieel gebied, in de periodieke voortgangsrapportages zal melden, zodra bekend.

Vraag 5

Bent u, ondanks de hoeveelheid incidenten en voortdurende tegenslagen met de JSF, zoals de software-problemen en het gemakkelijk in brand vliegen, er nog steeds van overtuigd dat u met een budget van ruim 4,5 miljard euro 37 JSF's voor Nederland kan aanschaffen en gebruiken per 2019? Waarop baseert u dat vertrouwen?

Antwoord 5

Het F-35 programma bevindt zich nog in de ontwikkelfase waarbij technische testen aan het toestel worden uitgevoerd. Die fase is bedoeld problemen op te sporen en die op te lossen. Eerder geconstateerde problemen zijn of worden naar behoren opgelost. Ik vertrouw erop dat het *F-35 Joint Program Office* en de leveranciers ook een passende oplossing zullen vinden voor deze kwestie.

In aanloop naar het besluit de F-16 te vervangen door de F-35 is vastgesteld dat Defensie binnen de budgetten 37 toestellen kan aanschaffen en exploiteren. In de jaarrapportage die u in september ontvangt, zal ik opnieuw ingaan op de inpasbaarheid van 37 toestellen binnen het budget.